

OTVORENÝ LIST

Vážená pani ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny Soňa Gaborčáková,

týmto otvoreným listom vyjadrujeme my, zástupcovia osôb so zdravotným znevýhodnením, hlboké znepokojenie a nesúhlas so zámerom tvorcov reformy sociálnych služieb začleniť príspevok na osobnú asistenciu do pripravovaného príspevku na starostlivosť.

Ohľadom tohto zámeru prebehli pracovné diskusie medzi zástupcami jednotlivých združení na pracovných skupinách k reforme, ale aj mimo nich. Výsledkom jednej z nich je aj Uznesenie Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím zo dňa 21. apríla 2023, ktoré bolo na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny zaslané písomne. Následne sme požiadali Vás, pani ministerka, o stretnutie, ktoré sa napokon uskutočnilo až dňa 5. septembra 2023 na pôde MPSVR s pani štátnou tajomníčkou Annou Aftanasovou.

Na tomto stretnutí sme my, zástupcovia osôb so zdravotným znevýhodnením tlmočili svoj nesúhlas a predniesli zásadné argumenty, ktorými podporujeme zachovanie osobnej asistencie v súčasnej podobe, ako samostatný peňažný príspevok. Zo strany ministerstva nám boli načrtnuté rôzne modely začlenenia osobnej asistencie, nad ktorými sa uvažuje v rámci reformy. Keďže sme nedostali od ministerstva jasné stanovisko o ďalšom osude osobnej asistencie, pociťujeme akútnu potrebu obhajovať osobnú asistenciu v systéme a jednoznačne sa zasadzovať za jej zachovanie v terajšej podobe.

Sme presvedčení, že stotožnenie systému osobnej asistencie, resp. včlenenie osobnej asistencie do systému príspevku na starostlivosť neumožní prihliadať a posudzovať ľudí so zdravotným znevýhodnením podľa ich individuálnych potrieb, nakoľko v rámci príspevku na starostlivosť budú ľudia prioritne posudzovaní z medicínskeho hľadiska, podľa jednotlivých stupňov odkázanosti, pričom v rámci osobnej asistencie je možnosť ľudí aj s identickým zdravotným postihnutím posúdiť rozdielne aj z hľadiska rozsahu potrebnej podpory, práve s prihliadnutím na ich individuálne potreby a ich individuálny život (napr. rodinné vzťahy, aktivity, prostredie v ktorom žijú, zamestnanie a pod.).

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu je ucelený, fungujúci a účinný systém poskytovania pomoci v domácom prostredí, ktorý zohľadňuje a reaguje na všetky potreby užívateľov osobnej asistencie. Predstavuje komplexný a jedinečný nástroj na dosiahnutie nezávislého spôsobu života, vďaka čomu nie je osoba so zdravotným znevýhodnením odkázaná na život v špecializovaných zariadeniach a inštitúciách.

Uvádzame zásadné argumenty za zachovanie osobnej asistencie v systéme peňažných príspevkov:

- Ide o komplexný a jedinečný nástroj na dosiahnutie nezávislého spôsobu života
- Je to forma pomoci, ktorú si osoba so zdravotným znevýhodnením sama manažuje doma alebo v prostredí, ktoré si zvolí
- Osobnú asistenciu nevymedzuje presný počet úkonov ani presný čas, je poskytovaná vtedy, kedy ju osoba so zdravotným znevýhodnením potrebuje (počas dňa, noci, víkendov aj sviatkov)
- Umožňuje mať priamy vplyv na dôležité rozhodnutia o spôsobe svojho života, mať aktivity podľa svojich individuálnych predstáv a záujmov, napr. spoločenské, kultúrne, športové a tráviť plnohodnotne voľný čas
- Prítomnosť osobnej asistencie v rodinách pôsobí ako výchovný a vzdelávací prvok, kedy sa prirodzene v deťoch aj rodičoch budujú zdravé vzťahy a postupom veku sa rozsah starostlivosti a ochranárska funkcia rodiny znižuje a je nahradená pomocou od osobných asistentov a asistentiek
- Umožňuje vybudovať a udržať si plnohodnotné vzťahy, v ktorých sú vyvážené rodinné role (*partnerské a rodičovské role*)
- Je kľúčovým nástrojom pri podpore inkluzívneho vzdelávania, umožňuje študentom odísť za vzdelaním do iného prostredia (*bývať na internáte, navštevovať školu a všetky potrebné aktivity súvisiace so vzdelaním*)
- Umožňuje osobe so zdravotným znevýhodnením osamostatniť sa od svojej primárnej rodiny

- Umožňuje rodičom detí so zdravotným znevýhodnením vrátiť sa do pracovného procesu a udržať si profesijné zručnosti, čím sa zachováva ekonomická sila rodiny
- Je to flexibilná forma pomoci, dokáže reagovať na individuálne a aktuálne potreby osôb so zdravotným znevýhodnením, ktoré si prostredníctvom osobných asistentov a asistentiek vedia riadiť, zabezpečiť, organizovať a v prípade potreby variovať
- Osobná asistencia posúva slovenský sociálny systém medzi špičku v krajinách V4 a EÚ, čím sa môže Slovenská republika chváliť

Z informácií, ktoré o novej reforme sociálnych služieb máme, nemá osobnú asistencia v systéme čo plnohodnotne nahradiť. Nie sú nám známe argumenty, v čom má byť nový príspevok na starostlivosť lepší, aký kvalitatívny prínos predstavuje príspevok na starostlivosť v živote osôb so zdravotným postihnutím oproti doteraz dobre fungujúcemu peňažnému príspevku na osobnú asistencia.

Navrhovaný príspevok na starostlivosť, ktorý je odstupňovaný podľa dôsledkov zdravotného stavu nepokryje potreby osôb s rozsiahlou odkázanosťou, nepokrýva individuálne potreby a neumožňuje žiť nezávislým spôsobom života. Aj v Českej republike tento systém prehodnocujú a menia, na základe tlaku osôb so zdravotným znevýhodnením, ktorí majú nedostatočný rozsah pomoci.

Nemôžeme podporiť začlenenie osobnej asistencie do príspevku na starostlivosť a riskovať zníženie kvality života osôb, ktoré sú denne odkázané na pomoc osobných asistentov a asistentiek a vystaviť ich riziku, že nedostanú potrebný rozsah pomoci.

Začlenenie peňažného príspevku na osobnú asistencia do novej reformy považujeme za veľmi rizikový krok v čase, keď ešte nepoznáme časový rozsah pomoci v domácom prostredí, ktorý bude možné poskytnúť v rámci pripravovaného financovania.

Vážená pani ministerka, žiadame, aby ste na základe vyššie uvedených argumentov, ktoré sú získané od užívateľov osobnej asistencie, opierajú sa o ich skúsenosti z praxe, zachovali osobnú asistencia v systéme a neriskovali zníženie kvality života osôb so zdravotným postihnutím.

S úctou

- Organizácia muskulárnych dystrofií v SR, Mgr. Andrea Madunová
- Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike, RNDR. Branislav Mamojka, CSc.
- Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím, PhDr. Iveta Mišová
- Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, JUDr. Zuzana Stavrovská
- Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Ján Podolinský
- Slovenské hemofilické združenie súhlasím Ing. Jaroslav Janovec
- Asociácia Nepočujúcich Slovenska, Mgr. Et Mgr. Jana Filipová
- Slovenský zväz sclerosis multiplex, Jarmila Fajnorová
- ODOS o. z. MUDr. Dagmar Breznoščáková PhD.
- Spoločnosť psoriatickov a atopikov SR, Ľubica Bergmannová
- Združenie rodičov a priateľov hluchoslepých detí, Peter Fašung
- Asociácia Marfanovho syndrómu, Alžbeta Lukovičová
- ZOM Prešov, občianske združenie ľudí so zdravotným postihnutím Boris Klohna
- Liga proti reumatizmu na Slovensku, PhDr. Janka Dobšovičová Černáková
- Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, Mgr. Zoja Camberová
- AOZPO SR - Asociácia organizácií zdravotne postihnutých občanov SR, Mgr. Et Mgr. Marek Machata
- INKLUB, Mgr. Marián Kozák

Kontakt pre médiá: Tibor Kőböl

Organizácia muskulárnych dystrofií v SR

kobol@omdvsr.sk

+421 948 046 672